

31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı madde ve fıkralarının değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 8.7.1964 - Sayı : 11748)

No.
484

Kabul tarihi
26 . 6 . 1964

MADDE 1. — 31 . 12 . 1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 202 sayılı Kanunla değişik 12 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

İşletme büyüklüğü ölçüsü

Madde 12. — Küçük çiftçi muaflığını tâyin bakımından, bir takvim yılı içinde nazara alınacak işletme büyüklüğü ölçüleri şunlardır :

- 1 nci grup : Hububat ziraatında ekili arazinin yüzölçümü toplamı 300 dönümü;
- 2 nci grup : Bakliyat, ayçiçeği, afyon, susam, keten ziraatında ekili arazinin yüzölçümü toplamı 220 dönümü;
- 3 ncü grup : Pamuk ziraatında ekili arazinin yüzölçümü toplamı 150 dönümü;
- 4 ncü grup : Pancar, patates, soğan, sarımsak, kavun, karpuz, çeltik, kendir ziraatında ekili arazinin yüzölçümü toplamı 90 dönümü;
- 5 nci grup : Tütün, çay, sebze ziraatında ekili arazinin yüzölçümü toplamı 50 dönümü (çayda mahsul verebilecek hale gelmeyenler hariç);
- 6 nci grup : Meyva verebilecek hale gelmiş bağ, incir ve fındık ziraatında yüzölçümü toplamı 150 dönümü;
- 7 nci grup : Meyva verebilecek hale gelmiş Antepfıstığı ve zeytinliklerde 1 500 ağacı;
- 8 nci grup : Meyva verebilecek hale gelmiş narenciyede 500 ağacı;
- 9 ncü grup : Diğer meyva ve mahsul ziraatında ekili arazinin yüzölçümü toplamı 75 dönümü (meyva ve mahsul verebilecek hale gelmeyenler ile palamut hariç);
- 10 ncü grup : Büyükbaş hayvan sayısı 50 adedi, (iş hayvanları ile iki yaşındaki büyükbaş hayvanlar hariç);
- 11 nci grup : Küçükbaş hayvan sayısı 250 adedi, (bir yaşındaki küçükbaş hayvanlar ile kümes hayvanları hariç);

Yukarda yazılı ziraat gruplarının birkaç tanesinin içine giren zirai faaliyetlerin bir arada yapılması halinde, en fazla iki gruba ait işletme büyüklüklerinin bu gruplar için yukarda yazılı hadlerin yarısını aşmadığı takdirde muaflık devam eder.

Yukarda zikredilen meyvalı ve meyvasız ağaçlarda meyva veya mahsul verebilecek hale gelme durumu başlangıcı Tarım ve Maliye Bakanlıklarınca müştereken tesbit olunur.

MADDE 2. — Aynı kanunun 202 sayılı Kanunla değişik 13 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Satış tutarı ölçüsü

Madde 13. — Küçük çiftçi muaflığından istifade edebilmek için zirai mahsullerin bir takvim yılı içindeki satış bedelleri tutarının 30 bin lirayı geçmemesi şarttır. Bu had, balıkçılar için 40 bin liradır.

Arazi üzerinde yapılmayan zirai faaliyetleri kara ve su avcılığında ve 12 nci maddede işletme büyüklüğü ölçüsü gösterilmeyen zirai faaliyetlerde muaflık yalnız yıllık satış tutarı ölçüsüne göre tâyin olunur.

MADDE 3. — Aynı kanunun 202 sayılı Kanunla değişik 19 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Zirai kazançlarda istisna

Madde 19. — 31 . 12 . 1960 tarih ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 27 . 12 . 1963 tarih ve 365 sayılı Kanunla değişik 19 ncu maddesinde yazılı istisna hadleri 10 bin lirayı aşmayan safi kazançlara uygulanmak kaydıyla 2 500 liraya indirilmiştir.

MADDE 4. — Aynı kanunun 43 nci maddesinin 1 nci fıkrasının 1 - 9 numaralı bentlerinde yazılı hadler % 25 (yüzde yirmibeş) oranında indirilmiştir.

MADDE 5. — Aynı kanunun 19 . 12 . 1963 tarihli ve 202 sayılı Kanunla değişik 81 nci maddesinin 4 ncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Maliyet değerinin mükelleflerce tesbit edilememesi halinde Vergi Usul Kanunda yazılı takdir komisyonlarınca tesbit edilecek maliyet değeri, ticari kazancı bilanço esasına göre tesbit edilen işletmelerde maliyet bedeli yerine son bilançoda yazılı değerler esas tutulur.

MADDE 6. — Aynı kanunun 91 nci maddesinin 3 ncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir ve bu fıkradan sonra bir fıkra eklenmiştir :

Tam mükellefiyete tabi olanların (Geliri, götürü gider usulüne göre tesbit edilen zirai kazançlarla sair kazanç ve iratlardan ibaret olanlar, 87 nci madde gereğince ihtiyari toplama haklarından faydalanan menkul ve gayrimenkul sermaye iradı sahipleri ve ücret erbabı hariç) yıllık beyan-namelerinde gösterecekleri gider bildirimleri şunlardır :

1. İşyeri dışında kalan yerler için ödenen kiralar,
2. Sayfiye giderleri (Yol giderleri dâhil),
3. Özel otomobil ve sair kara, su ve hava taşıtları ve bunların takribi giderleri (Bunlar için ödenen vergi, resim ve harçlar dâhil),
4. Hizmetçi, mürebbiye, şoför ve bahçıvan gibi özel hizmetlerde çalıştırılanların sayısı ve bunların takribi giderleri,
5. Öğrenim giderleri (kati miktarı bilinmiyorsa takribi miktarı),
6. Geçim, ısıtma, aydınlatma, telefon giderleri ile dernek ve kulüplere ödenen aidatların gerçek miktarları, gerçek miktarları bilinmiyorsa takribi miktarları (işletmede istihlal olunan zirai mahsullerden teşebbüs sahibi ile eşi ve velâyet altındaki çocukları tarafından istihlak edilenler hariç).

Yukarıki bendlerde yazılı giderler, eş ve çocuklarla diğer kimseler için yapılan giderler de dâhil olmak üzere bir takvim yılı içinde yapılan giderlerdir.

MADDE 7. — Aynı kanunun 104 ncü maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Bu madde hükmünün uygulanmasında, muhtelif ücret ödemesi, ayrı ayrı işverenler tarafından yapılan ödemelerle aynı işveren tarafından başka başka hizmetler karşılığında yapılan ödemeleri ifade eder.

Aynı işveren tarafından, her ne nam ile olursa olsun, başka başka hizmetlerin karşılığını teşkil etmeksizin yapılan ödemeler, muhtelif ücret ödemesi sayılmaz.

MADDE 8 — 31 . 12 . 1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 202 sayılı Kanunla değişik 111 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Ortalama kâr haddi esası

MADDE 111. — Kısmen veya tamamen perakende satış yapan ticaret erbabı ile imalâtçıların; otel, pansiyon, bar, gazino, lokanta, kahvehane, kır bahçesi, plâj ve emsali eğlence ve istirahat yeri işletenlerin ve her nevi taşıma işleriyle işgal edenlerin gösterdikleri gayrisâfi kazançlar; Vergi Usul Kanununa göre tesbit edilen ortalama kâr hadlerinin, ticaret erbabı ile imalâtçılarda

perakende satılan emtianın maliyet bedeline, bunlar dışında kalanlar da işletme giderlerine uygulanması sonucunda bulunacak miktarlara göre düşük bulunduğu ve düşüklük sebepleri izah olunmadığı takdirde, beyan edilen gayrisâfi kazançlar yerine, bulunan bu miktarlar vergi matrahına esas tutulur.

Mükellefler düşüklük sebeplerini beyannameleri ile birlikte yazılı olarak izah edebilirler. Beyannameleri ile birlikte yazılı izahatta bulunmayanlar, beyannamelerini verdikleri tarihten itibaren altı ay zarfında ve 15 günden az olmamak üzere tâyin edilecek süre içinde, izaha davet olunurlar. Süresi içinde cevap verilmediği takdirde, düşüklük sebepleri izah edilememiş sayılır.

Mükelleflerin verecekleri izahat ve vesikalar; müstakil vergi dairesi olan yerlerde ilgili vergi dairesi müdürü, olmıyan yerlerde mahallin en büyük mal memuru, bunların mâzaretleri halinde tevkil edecekleri zatın başkanlığında vergi dairesinin ilgili vergi memurundan ve mahallî ticaret odalarının, olmıyan yerlerde belediyelerce üç yıl için seçilmiş bir üyeden kurulu komisyon tarafından incelenir.

Mükellef izahatı kısmen veya tamamen kabul edilmediği takdirde, kabul edilmeyen kısım vergi tarhına esas olur.

Mükelleflerin beyanlarına göre vergi tarh edildikten sonra, yukardaki fıkraya dayanılarak hesaplanacak gayrisâfi kazançlardan doğan ve miktarı 1 000 liradan yukarı olan matrah farkları üzerinden ayrıca cezasız olarak ikmalen vergi tarh olunur.

Bu maddede sözü edilen işletme giderlerinin nelerden ibaret olduğu Maliye Bakanlığınca tesbit ve ilân olunur.

Yukarıdaki hükümlerde yer alan «perakende satış» tan maksat; satışı yapılan madde ve malzemenin aynen veya işlendikten sonra satışını yapan kimseler dışındakilere satılmasıdır.

MADDE 9. — Aynı Kanununun 113 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Gider esası

MADDE 113. — Mükelleflerce yıllık beyannamede gösterilen veya vergi incelemeleri sırasında tesbit olunan gelir, mükelleflerce bildirilen veya vergi incelemeleri sırasında maddi delillere istinaden tesbit olunan 91 nci maddeye göre beyanı mecburi giderlerden düşük bulunduğu ve düşüklük miktarı 1 000 lirayı aştığı takdirde, aşan miktarın tamamı, beyannamenin ilgili bulunduğu dönem içinde elde edilmiş ve vergisi ödenmemiş gelir sayılır ve bu miktar üzerinden ikmalen cezasız vergi tarh olunur.

Şu kadar ki, incelemede noksan görülen ve kesin miktarı maddi delillere göre tesbit edilemeyen gider unsurlarının miktarı Takdir Komisyonunca tâyin olunur.

Bu hükme göre tarhiyat yapılabilmesi için beyannamede gösterilen giderlerin incelenmesi ve giderlerdeki fazlalığın servetten yapılan harcama ile, borçla veya başka bir kaynaktan karşılandığının mükellef tarafından inceleme sırasında izah olunamaması şarttır.

MADDE 10. — Aynı kanuna aşağıda yazılı geçici 10 ncu madde eklenmiştir :

GEÇİCİ MADDE 10. — Gelir Vergisine tabi çiftçilerin en geç 1967 yılına ve ortalama kâr hadlerinin tesbitine dair komisyonlar kurulup bu hadler tesbit edilinceye ve Gelir Vergisi Kanununun bünyesinde bu bakımdan gerekli değişiklikler yapılınca kadar verecekleri yıllık Gelir Vergisi beyannamelerinde gösterdikleri zirai kazançlar üzerinden hesaplanan yıllık gelir vergileri yıllık beyannamelerde çeşitli kaynaklardan kazanç ve irat gösterilmesi halinde yıllık verginin zirai kazançta isabet eden kısmı) aşağıda yazılı birimlere göre bulunan miktarlardan az olmaz. Az olduğu takdirde, bu miktarlara yükseltilir.

1 nci grup: Hububat ziraatinde ekili arazinin; ilk 300 dönümü için dönümünden 1 lira,

Sonra gelen 300 dönümü için dönümünden 1,50 lira,

Sonra gelen 300 dönümü için dönümünden 3 lira,

Sonra gelen dönümleri için dönümünden 4 lira,
 2 nci grup: Bakliyat, ayçiçeği, afyon, susam, keten ziraatinde ekili arazinin;
 İlk 220 dönümü için dönümünden 1,50 lira,
 Sonra gelen 220 dönümü için dönümünden 2 lira,
 Sonra gelen 220 dönümü için dönümünden 4 lira,
 Sonra gelen dönümleri için dönümünden 5 lira,
 3 ncü grup: Pamuk ziraatinde ekili arazinin;
 İlk 150 dönümü için dönümünden 2 lira,
 Sonra gelen 150 dönümü için dönümünden 3 lira,
 Sonra gelen 150 dönümü için dönümünden 6 lira,
 Sonra gelen dönümleri için dönümünden 7 lira,

Kırağ ve susuz arazide yapılan pamuk ziraatinde yukarıda yazılı birimleri, mahallî idare heyetlerinin müspet mütalâasına dayanılarak üçte bire kadar indirmeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

4 ncü grup: Pancar, patates, soğan, sarımsak, kavun, karpuz, çeltik, kendir ziraatinde ekili arazinin;

İlk 90 dönümü için dönümünden 3 lira,
 Sonra gelen 90 dönümü için dönümünden 5 lira,
 Sonra gelen 90 dönümü için dönümünden 10 lira,
 Sonra gelen dönümleri için dönümünden 12 lira.

5 nci grup: Tütün, çay ve sebze ziraatinde ekili arazinin (çayda mahsul verebilecek hale gelmiyenler hariç);

İlk 50 dönümü için dönümünden 6 lira,
 Sonra gelen 50 dönümü için dönümünden 9 lira,
 Sonra gelen 50 dönümü için dönümünden 18 lira,
 Sonra gelen dönümleri için dönümünden 20 lira.

6 ncü grup: Meyva verebilecek hale gelmiş bağ, incir ve fındık ziraatinde;

İlk 150 dönüm için dönümünden 2 lira,
 Sonra gelen 150 dönüm için dönümünden 3 lira,
 Sonra gelen 150 dönüm için dönümünden 6 lira,
 Sonra gelen dönümleri için dönümünden 7 lira,

7 ncü grup: Meyva verebilecek hale gelmiş Antepfıstığı ve zeytinliklerde;

İlk 1 500 ağaç için ağacından 20 kuruş,
 Sonra gelen 1 500 ağaç için ağacından 30 kuruş,
 Sonra gelen 1 500 ağaç için ağacından 55 kuruş,
 Sonra gelen ağaçlar için ağacından 70 kuruş,

8 nci grup: Meyva verebilecek hale gelmiş narenciyede;

İlk 500 ağaç için ağacından 60 kuruş,
 Sonra gelen 500 ağaç için ağacından 90 kuruş,
 Sonra gelen 500 ağaç için ağacından 180 kuruş,
 Sonra gelen ağaçlar için ağacından 200 kuruş.

9 ncü grup: Diğer meyva ve mahsul ziraatinde ekili arazinin (meyva ve mahsul verebilecek hale gelmiyenler ve palamut hariç);

İlk 75 dönüm için dönümünden 4 lira,
 Sonra gelen 75 dönüm için dönümünden 6 lira,
 Sonra gelen 75 dönüm için dönümünden 12 lira,
 Sonra gelen dönümler için dönümünden 14 lira,

10 ncü grup: Büyükbaş hayvanlarda (iş hayvanlarıyla iki yaşındaki büyükbaş hayvanlar hariç);

İlk 50 büyükbaş hayvan için hayvan başına 6 lira,
Sonra gelen 50 büyükbaş hayvan için hayvan başına 9 lira,
Sonra gelen 50 büyükbaş hayvan için hayvan başına 18 lira,
Sonra gelen hayvanlar için hayvan başına 20 lira.

11 nci grup: Küçükbaş hayvanlarda (bir yaşındaki küçükbaş hayvanlar ile kümes hayvanları hariç);

İlk 250 küçükbaş hayvan için hayvan başına 1 lira,
Sonra gelen 250 küçükbaş hayvan için hayvan başına 2 lira,
Sonra gelen 250 küçükbaş hayvan için hayvan başına 4 lira,
Sonra gelen küçükbaş hayvanlar için hayvan başına 5 lira,

Yangın, yer sarsıntısı, yer kayması, su baskını, karaklık, don, muzir hayvan ve hazarat istilası, dolu ve kasırga, hayvanlarda salgın hastalıklar, mantar ve virüs hastalıkları ve bunlara benzer afetler yüzünden mahsul ve hayvanların en az üçte birinin kaybedilmesi halinde mükellefin o sene için tahakkuk etmiş asgari vergisinin tamamı terkin olunur.

Hasarın varlığını ve zarar derecesini mahalli idare heyetleri yaptıracağı tahkikat üzerine tesbit ederler.

Yukarıda yazılı asgari vergilere tekabül edecek nisbette kazanç sağlamadığını iddia eden mükelleflerin bu iddiaları yapılacak vergi incelemeleri ile sabit olduğu takdirde asgari vergi alınmaz.

Ortaklıklarda asgari vergi işletme sahibinden alınır.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun;

- a) 1, 2, 3, 4, 5 ve 10 ncu maddeleri 1964 takvim yılı başından;
  - b) Diğer maddeleri 1 . 3 . 1964 tarihinden;
- İtibaren uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 2. — Devlet Personel Kanunu ile hâkimlerin ve sair yargı mercileri mensuplarının aylık ve ödenekleri hakkında Personel Kanununa muvazir olarak Anayasa gereğince düzenlenmesi gereken kanunların yürürlüğe gireceği tarihe kadar, 4936, 5017, 5027, 6564, 6995, 7197, 7241 sayılı, 5 . 1 . 1961 günlü ve 231 sayılı, 22 . 4 . 1962 günlü ve 44 ve 45 sayılı, 5.7.1962 günlü ve 60 sayılı, 26 . 10 . 1963 günlü ve 357 sayılı kanunlar ile diğer özel kanunlara göre aylıklardan ayrı olarak ödenen ödenekler muhtelif ücret ödemesi sayılır ve bu kanunun 7 nci maddesi bu ödemeler hakkında uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE 3. — Gelir Vergisi Kanununun bu kanunun 8 nci maddesiyle değiştirilmiş olan 111 nci maddesinde sözü edilen komisyon, ticaret odaları veya belediyelerce ilk uygulama yılında iştirak ettirelecek üye, mahallin en büyük mülkiye âmirinin yazılı talebi üzerine bu idarelerce, en geç 15 gün içinde tefrik edilerek bildirilir.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanunun 6,8 ve 9 ncu maddeleriyle Gelir Vergisi Kanununun 91, 111 ve 113 ncu maddelerinde yapılmış olan değişiklikler 1963 takvim yılı gelirleri için verilen beyannameler hakkında da uygulanır. Sözü edilen hükümlerle ilgili değişikliklerin ne suretle yerine getirileceği Maliye Bakanlığınca tâyin ve tesbit olunur.

Yürürlük

MADDE 11. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 12. — Bu kanun hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.

1 Temmuz 1964

	Millet Meclisi	Cumhuriyet Senatosu
Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası	1/632	1/405
Bu kanunun yayımının Başbakanlığa bildirildiği-ne dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası	4/215	

Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların Cilt, Birleşim ve Sayfa numaraları :

Millet Meclisi Tutanak Dergisi			C. Senatosu Tutanak Dergisi			Millet Meclisi Tutanak Dergisi		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
25	36	179	20	63	3	31	113	225
	37	308:309		69	608		114	283:286
28	63	4		71	613,613:639			
	70	629:640		72	644:682			
	73	683:712		73	686:694,710.			
29	79	149:178			737:738,739:740,			
	80	191:240			741:742			
	81	247:250,250:255. 256:277						
	82	282:288,288:304						
	87	440:466,467:470						
	90	555:577,587:590						

Millet Meclisi 616 ve 616 ya ek S. Sayılı basmayazılar Millet Meclisi 70 ve 114 ncü Birleşim Tutanak dergilerine, Cumhuriyet Senatosu 454 S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosu 71 nci Birleşim Tutanak dergisine bağlıdır.

Bu kanunu görüşen komisyonlar : Millet Meclisi Maliye, Ticaret, Tarım, Sanayi, İşçileri ve Plân komisyonlarından kurulan Geçici Komisyon ile Cumhuriyet Senatosu Mali ve İktisadi İşler, Tarım, İşçileri ve Bütçe ve Plân komisyonlarından kurulan Geçici Komisyon.